

Seminarium 9 – samtalsledare Björn Asplund (klubbhuschef, Fountain House Stockholm)

Idealitet i omvandling? Det civila samhällets organisationer på det psykiatriska området
Urban Markström

Urban Markström är socionom och docent i socialt arbete och arbetar vid Umeå universitet. Han har hållit på med frågor med koppling till psykiatriområdet under hela sin femtonåriga forskningskarriär. Ideella organisationer såsom brukarorganisationer har varit betydelsefulla i mycket av Urbans arbete och forskning även om de inte tidigare haft huvudrollen.

På konferensen skall Urban presentera en studie som han gör tillsammans med Magnus Karlsson från Ersta Sköndal Högskola och som försöker att besvara frågan kring vilken roll och vilken funktion intresseorganisationerna fyller på det psykiatriska området i Sverige.

Först har de studerat det internationella forskningsläget och konstaterat att bilden som ges är att non-profit organisationerna alltmer går mot att vara en service-producent som förmedlar stödfunktioner till den här gruppen. Forskningen betonar väldigt lite den intressepolitiska funktionen såsom "röst" åt gruppen. Sedan har de valt ut brukarorganisation RSMH: Riksförbundet för social och Mental Hälsa och studerat olika verksamhetsberättelser med syfte att förstå vad som utmärker organisationens lokalföreningar. De menar att de då får en helt kontrasterande bild till den här internationella bilden som ges av forskningen. Lokalföreningarna arbetar snarare med ett gediget kamratstödsarbete med fokus på social samvaro snarare än som service-producenter.

I en tredje del i projektet har de valt ut några platser i Sverige där de gjort en mer heltäckande analys av hur dynamiken mellan de idéburna och de offentliga aktörerna ser ut. Där har de genomfört en serie intervjuer med tjänstemän, företrädare för psykiatri och socialtjänst samt med representanter för Fontänhus, RSMH föreningar och anhängarföreningar mm.

Urban menar att projektet har ett värde för de beforskade aktörerna eftersom de får en lägesrapport t.ex. om hur relationen mellan deras idé och vad de gör i praktiken ser ut. Resultaten kan utgöra ett underlag för att diskutera eller om möjligt revidera sin roll.

Ett annat resultat berör balansen mellan de här brukarorganisationerna på nationell nivå och på lokal nivå. Det finns ett antal ganska starka aktörer nationellt – både RSMH och anhängarorganisationen Schizofreniförbundet samt inte minst paraplyorganisationen NSPH (Nationell Samverkan för Psykisk Hälsa) som samlar ett tiotal olika ideella aktörer. Men även om de här aktörerna är starka nationellt och de statliga myndigheterna inte går runt dem längre kan det se helt annorlunda ut lokalt. Den typen av diskussion utifrån forskningsresultaten kanske kan leda till en del insikter eller eventuellt en möjlighet att omvärdera vilken position man skall ha och vad som är möjligt i framtiden. Men Urban poängterar att det naturligtvis är upp till de här organisationerna att göra vad de vill med resultaten när de väl har återförts och presenterats för dem.

Urban är själv stödmedlem i RSMH och har en bakgrund i klassiska folkhemsrörelser såsom frikyrkan och idrottsrörelsen. Just nu upplever han dock att han inte hinner med några stora engagemang vid sidan av sitt arbete.